

Anna-Mari Kilpijärvi

YHTEISÖLLISYYDEN LUOJA VAI TIEDONVÄLITTÄJÄ?

Millaisina ulkosuomalainen ja suomalainen paikallislehti näkevät roolinsa

YHTEISÖLLISYYDEN LUOJA VAI TIEDONVÄLITTÄJÄ?

Millaisina ulkosuomalainen ja suomalainen paikallislehti näkevät roolinsa

Anna-Mari Kilpijärvi
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Tekijä: Anna-Mari Kilpijärvi

Opinnäytetyön nimi: Yhteisöllisyyden luoja vai tiedonvälittäjä? Millaisina ulkosuomalainen ja suomalainen paikallislehti näkevät roolinsa

Työn ohjaaja: Pertti Sillanpää

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2014

Sivumäärä: 44 + 2 liitesivua

Tarkastelen opinnäytetyössäni ulkosuomalaisen ja suomalaisen paikallislehden näkemyksiä lehden roolista. Valitsin aiheen omasta mielenkiinnostani aiheeseen, minua kiehoi selvittää, miten pienen yhteisön lehti toimii valtameren tuolla puolen. Valikoin tutkittavakseni kanadansuomalaisen Kanadan Sanomat, jota vertaan työssäni pudasjärviseen Iijokiseutuun.

Opinnäytetyön tietoperusta koostuu journalismin historiaa ja tehtäviä käsittelevistä kirjoista ja verkkolähteistä. Tietoperustasta selviää, kuinka journalismin rooli on vaihdellut historiassa ja miten journalismi näkyy paikallislehdissä ja miten se vaikuttaa identiteetin syntyyn.

Käytin menetelminäni teemahaastattelua ja sisällönanalyysia. Haastattelin Iijokiseudun ja Kanadan Sanomien päätoimittajia sekä Kanadan Sanomien toimittusharjoittelijoita. Sisällönanalyysia käytin analysoitavien lehtien pääjuttujen tarkasteluun, selvitin, kuinka lehtien roolia käsiteltiin uutisessa. Lisäksi kävin läpi tarkasteltavat lehdet sisältöä erittelemällä.

Haastattelut osoittivat päätoimittajien näkevän lehtien roolit hyvin samanlaisina, vaikka lehdet palvelevat hyvin erilaisia lukijakuntia. Lehtien kokemat haasteet ovat myös hyvin samankaltaisia. Vaikka printti painii suurten haasteiden ääressä molemmilla mantereilla, molemmissa lehdissä myös luotetaan lehden säilymiseen.

Asiasanat: paikallislehti, identiteetti, sisällönanalyysi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Communication, Option of Journalism

Author: Anna-Mari Kilpijärvi

Title of thesis: Creator of the community or messenger? How do a Finnish local paper and a Finnish-Canadian local paper see their role in the community?

Supervisor: Pertti Sillanpää

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2014

Number of pages: 44 + 2

The goal of this thesis is to understand how does a Finnish local paper and a Finnish-Canadian paper see their role. I compared Iijokiseutu and Kanadan Sanomat.

The background of the thesis discusses the history of journalism focusing on the histories of Finnish local papers and Finnish-Canadian papers. I also looked over the local paper's tasks and how does journalism affect identity.

The study was carried out by interviews done in the papers. I interviewed the chief editor in Iijokiseutu and the Content Development Manager and two trainees in Kanadan Sanomat. I also analysed the main news with content analysis. I wanted to see how the main news represents the local paper's role.

I learned that the papers do see their role quite similar. While Iijokiseutu was seen purely as a local paper, in Kanadan Sanomat the role was more communal as the paper was seen as a community paper. Kanadan Sanomat also has an important mission to maintain the Finnish language and culture. I also found out that the content of the papers was affected by these different roles.

Keywords: local paper, identity, content analysis

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 JOURNALISMIN MONET KASVOT	8
2.1 Journalismin historia lyhyesti	9
2.2 Paikallisjournalismi kehittyi Suomen maalaiskunnissa	10
2.3 Kanadansuomalaisen lehdistö syntyi työväenliikkeestä	11
3 MEDIA JA IDENTITEETTI	13
3.1 Paikallisjournalismi pitää yllä paikallisidentiteettiä	13
3.2 Identiteetti ohjaa kulutusta	13
4 AINEISTO JA MENETELMÄT	15
4.1 Tutkittavien lehtien esittely	15
4.2 Tutkimuskysymys ja aineiston keruu	16
4.3 Tutkimusmenetelmät	16
5 TULOKSIA	19
5.1 Aineiston erittely	19
5.2 Pääuutiset	21
5.2.1 Ijokiseutu	21
5.2.2 Kanadan Sanomat	23
5.3 Haastattelut	24
5.3.1 Toimitusten lähtökohdat	24
5.3.2 Kenelle lehteä tehdään?	25
5.3.3 Lehti kielen ylläpitäjänä	28
5.3.4 Talous ja tulevaisuus	29
5.3.5 Toimitustyön erot	30
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	32
7 POHDINTA	36
LÄHTEET	41
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Onko pudasjärvisessä paikallislehdessä ja kanadansuomalaisessa lehdessä mitään samaa? Muuttuuko paikallislehden käsitys ja rooli eri mantereilla?

Ulkosuomalaisen ja suomalaisen paikallislehden erot ovat kiehtoneet minua jo pidempään, pitkälti oman taustani takia. Aloitin urani paikallislehdessä ja voin myöntää identifioivani itseni ennen kaikkea paikallislehtitoimittajaksi sen lukijaa palvelevan roolin takia.

Näkemykseni lehden roolista ei ole aivan yhdentekevä. Fakta on, että media-ala on murroksessa. Sanomalehtien kokonaislevikki on ollut laskusuuntaista vuodesta 2005, mutta paikallislehdissä lasku on ollut pienempää. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö haasteita olisi myös paikallislehdissä. (ks. Henriksson 2011, 17–23.) Lehdet kamppailevat usein ikääntyvän lukijakunnan kanssa, eikä uusia lukijoita ole helppo saada. Iijokiseudun päätoimittaja Martta Oinas-Panuma muistutti oivallisesti haastattelussa, ettei paikallislehti edes voi lähteä kasvattamaan levikkiään rajallisella levikkialueella. Paikallislehden selviämisen kannalta onkin tärkeää tehdä lehti tärkeäksi lukijakunnalleen. Jos lukijat eivät näe lehden tilaamista ja lukemista tärkeäksi, tarkoittaa se yksinkertaisesti kuolemantuomiota lehdelle. Paikallislehti ei voi selvitä ilman yhteisöä, mutta yhteisö voi selvitä ilman paikallislehteä.

Tutkielmassani annankin paikallislehden käsitteelle laajemman merkityksen. Paikallislehti määritellään tyypillisesti levikkialueeltaan ja aiheeltaan rajatuksi sanomalehdeksi. Iijokiseutu täyttää nämä kriteerit selvästi, mutta näen myös Kanadan Sanomat paikallislehtenä. Toki Kanadan Sanomien levikkialue on määritelmää laajempi, mutta lehden sisältö muodostuu juurikin suppeaa lukijakuntaa koskevista uutisista. Jos kanadansuomalaisten määrää vertaa vuoden 2006 osalta koko Kanadan väestöön, Kanadan 31 612 897 asukkaasta kanadansuomalaista alkuperää oli noin 131 040. Heistä taas 30 195 oli suomalaista syntyperää molempien vanhempiensa puolelta. (Statistics Canada 2010a ja 2010b).

Tarkastelen tutkielmassani ulkosuomalaisen ja suomalaisen lehden eroja ja samankaltaisuuksia. Vertailukohdiksi olen valinnut pudasjärvisen Iijokiseudun ja kanadansuomalaisen Kanadan Sanomat. En suinkaan ole vetänyt vertailulehtiä hatusta, vaan olen valikoinut lehdet niiden samankaltaisuuksien pohjalta. Molemmat ovat verrattain pieniä lehtiä levikeiltään, Iijokiseudun levikki on 4236 kappaletta (Levikintarkastus Oy:n tarkastama levikki 28.3.2013) ja Kanadan Sanomilla 1 476 maaliskuussa 2013 (Pietiläinen 2013, 4).

Olen valinnut työhöni kaksi tutkimusmenetelmää, teemahaastattelun ja sisällönanalyysin. Haluan paitsi kuulla, millaisina tekijät näkevät roolinsa, mutta myös tarkastella ja miten ne toteuttavat paikallislehden tehtäviä pääuutisissa. Tarkastelen aihetta nimenomaisesti toimittajan näkökulmasta.

Tätä opinnäytetyötä varten olen saanut rahoitusta Jokes-säätiöltä ja Oulun ammattikorkeakoululta.

2 JOURNALISMIN MONET KASVOT

Journalismi elää murroksessa, etenkin internet on kyseenalaistanut perinteisen printtivetoisen uutistoiminnan periaatteet. Lehtien levikit ovat tasaisessa laskussa, eikä kukaan oikein tunnu tietävän, mihin suuntaan lehtialaa kannattaisi suunnata. Vielä toistaiseksi printtimedia on selvinnyt muuttamalla muotoaan (Tiitinen 2011, 25–26).

Mutta jotta ymmärtää journalismin roolia, on tiedostettava myös sen historia. Tässä luvussa käyn ensin läpi journalismin historiaa tiivistetysti sen erilaisten roolien kautta. Toisessa kohdassa käyn läpi paikallislehtien historiaa Suomessa. Kolmannessa kohdassa keskityn kanadansuomalaisen lehdistön historiaan.

2.1 Journalismin historiaa tiivistetysti

Journalismin yksi tärkein tehtävä on luonnollisesti tiedonvälitys. Jos journalismin historiaa tarkastelee, ensimmäisiä virallisia päätöksiä ja säädöksiä levittäviä julkaisuja julkaistiin jo antiikin Roomassa. Kuneliuksen mukaan julkisesti saatavan journalismin kehityksen voi jakaa karkeasti neljään vaiheeseen, 1) journalismin esiasteeseen, 2) eliittilehdistöön, 3) poliittiseen lehdistöön ja 4) kaupalliseen lehdistöön (2003, 57).

Journalismin esiasteita tavattiin myöhäisellä keskiajalla. Uutisia kerrottiin paitsi suullisesti arkiveisuilla, mutta myös uutiskirjeissä, joita kauppiaat lähettivät toisilleen. Uutiskirjejournalismi palveli juuri kauppiaita, sen taustalla vaikuttivat laajentuneet markkinat. Tietoa kaivattiin markkina-alueen tapahtumista kaupankäynnin avuksi. Uutiskirjeitä alettiin kerätä järjestelmällisesti 1500-luvulla ja kirjapainotaidon myötä niitä myös alettiin painaa uutislehtisiin. (Hemánus 1989, 76; Kunelius 2003, 57–58).

1600-luvun alussa uutislehtiä alettiin julkaista säännöllisesti ja numeroida. Näiden sanomalehtien kehitysvaiheen lehtien lukijakunnan muodostivat Euroopan nouseva eliitti, kaupunkien kauppias- ja käsityöläiskunnat. Lehdet nähtiin yhä

kaupanteon välineinä ja niiden sisältö muodostui suppean lukijakunnan tarpeista. (Hemánus 1989, 77; Kunelius 2003, 59–60).

Lehden rooli alkoi muuttua poliittisemmaksi yhteiskunnallisen murroksen, liberalismiin nousun myötä. Hemánuksen mukaan kyse oli ”nousevan porvariston, ”uuden eliitin”, noususta rajoittamatonta tai vain vähän rajoitettua hallitsijan valtaa, koko ”vanhaa eliittiä” vastaan.” Sanomalehdet valjastettiin osaksi valtataistelua, uutisten faktapohjaisuus vaihtui manipulatiiviseksi ja poliittisesti tarkoituksenmukaiseksi (1989, 77–78). Kuneliuksen mukaan poliittisen lehdistön aikana lehden rooli muuttui täysin. Lehteä ei enää nähty markkinavoimien palvelijana, vaan se pyrki yhdistämään saman ideologian jakavat ihmiset ja näyttämään maailma tietystä näkökulmasta. Lehdet sitoutuivatkin puolueisiin tai ryhmittymiin. (2003, 64–66.)

Poliittisen lehdistön nousukauden aikana myös teollinen vallankumous kiihtyi. Painotekniikan ja paperintuotannon kehityksen myötä lehtien painosmäärät kasvoivat ja painokustannukset halpenivat, mikä loi edellytykset lehdistön kaupallistumiselle 1800-luvun alussa. Myös poliittinen ilmapiiri rauhoittui, sillä uusi eliitti sai läpi ajamansa yhteiskunnalliset muutokset (Hemánus 1989, 79.) Lehteä ei tehty enää ainoastaan politiikan takia, vaan myös voittojen tuottaminen alkoi nousta esille. Kuneliuksen mukaan kaupallistumisen myötä lehdet pyrkivät tavoittelemaan tietyn ihmisryhmän sijaan suurta yleisöä, mikä vaikutti suuresti lehtien sisällön kehittymiseen neutraalimpaan suuntaan. (2003, 67–68.)

Tänä päivänä etenkin internetin kehitys on johtanut perinteisen rahoituspohjan murentumiseen ja journalismiin sisällön ja yleisösuhteen muuttumiseen. Enää yleisö ei ole pelkkä vastaanottavainen kuluttaja, vaan aktiivinen, sisältöä tuottava toimija, minkä takia myös median on uudistuttava. Journalismi itsessään ei Väliwerroksen mukaan tule katoamaan, mutta sen tuotanto ja rahoitus tulevat muuttumaan (2009, 14, 21–23, 30–31).

2.2 Paikallisjournalismi kehittyi Suomen maalaiskunnissa

Suomen ensimmäinen paikallislehti Tyrvään Sanomat perustettiin 1894. Sen sisältö keskittyi yksittäisen maalaiskunnan uutisten ja ilmoitusten välittämiseen ja asioiden seurantaan. Sitä ennen paikalliset uutiset levisivät pitkälti jumalanpalveluksissa. Paikallislehdet painottuivat alussa vahvasti maalaiskuntiin. (Aalto 1985; 21, 25.)

Paikallislehtien määrä lähti kasvuun 1909, mutta läpimurto tapahtui vasta 1920-luvulla. Lehden tärkeimpänä tehtävänä nähtiin kunnallisen elämän edistäminen kokonaisvaltaisesti. Myös lehden rooli kotikunnan taloudellisen ja henkisen tason kohottajana ja paikkakunnan äänenkannattajana korostui. Paikallislehti toimi myös linkkinä kotiseudun ja sieltä muuttaneiden välillä. Paikallislehdet myös pyrkivät puolueettomuuteen. (Aalto 1985; 22, 45–47.)

Sota-aika vaikeutti myös paikallislehtien toimintaa. Moni lehti joutui keskeyttämään toimintansa. Lehtien toimittaminen oli vaikeaa heikentyneiden yhteydenpitomahdollisuuksien myötä, myös kirjapainotarvikkeiden saaminen oli hankalaa ulkomaisten kauppayhteyksien katkeamisen myötä. Lisäksi paperinsaantia säännöstelltiin. (Aalto 1985, 64–66.)

Paperin säännöstely jatkui aina vuoteen 1949 (Aalto 1985, 66). Sen purkamisen myötä yrityksen tarvitsivat mainosvälinettä monipuolistuvalle tavaravalikoimalle. Myös kuntien tiedotustarve kasvoi, kun kunnille osoitettiin enemmän tehtäviä. Myös lisääntyvät yhdistykset tarvitsivat paikallista tiedotuskanavaa. Paikallislehtien määrä lähtikin kasvamaan jyrkästi ja 1970-luvulle tultaessa paikallislehtiä löytyi lähes kaikista suomenkielisistä kunnista. (Santonen 1985, 110–111, 119.)

Paikallislehtien määrä kasvoi 1990-luvulle. Sen jälkeen lehtien määrä on ollut laskussa. (Tommila 2001, 48.) Tänä päivänä Suomesta löytyy noin 140 paikallislehteä (Ojajärvi 2014, 7).

2.3 Kanadansuomalaisen lehdistö syntyi työväenliikkeestä

Journalismin poliittinen tausta näkyy myös kanadansuomalaisen lehdistön synnyssä. Kanadaan etenkin vuosisadan alussa lähteneillä eli vahva sosiaalidemokraattinen ideologia (Raivio 1975, 372).

Suomalaisia on lähtenyt siirtolaisiksi Pohjois-Amerikkaan jo 1600-luvulla, mutta suurempi siirtolaisliike syntyi vasta 1860-luvulla. Jouni Korkiasaaren mukaan Pohjois-Amerikkaan siirtyi vuosina 1860–1944 arviolta 370 000 suomalaista, joista noin 70 000 Kanadaan. Toisen maailmansodan jälkeen vuoteen 1996 mennessä Kanadaan siirtyi noin 22 000 suomalaista. (2003, 3.)

Pohjois-Amerikka nähtiin Suomessa mahdollisuuksien maana. Korkiasaaren mukaan siirtolaiset lähtivät usein kieli- ja ammattitaidottomina etsimään tietä vaurastumiseen. (Korkiasaari 2003, 3–4, 6.) Pohjois-Amerikassa töitä oli pääasiassa tarjolla rautateillä ja kaivoksissa. Työ oli kuitenkin vaarallista ja työläisten oikeuksia poljettiin, minkä myötä oloihinsa tyytymättömät kaivostyöläiset halusivat perustaa oman ihanneyhteisön, Sointulan. Ensimmäisen kanadansuomalaisen lehden, Ajan perustaminen liittyy juurikin Sointulan perustamiseen. Siirtolaisyhteisö pyysi työväen oikeuksien puolustajana tunnettua Matti Kurikkaa auttamaan ihanneyhteisön perustamisessa. Kun Sointulan saaminen viivästyi, yhteisö päätti perustaa Kurikalle oman lehden, jotta tämä ei lähtisi toimittamaan Lännetär-lehteä Yhdysvaltoihin. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi toukuussa 1901. (Halminen 1936, 4–14, 16–17.)

Ajan julkaiseminen päättyi kuitenkin jo vuonna 1904. Kanadaan saatiin seuraava työväenyhdistyksen lehti vuonna 1907, kun työväenyhdistys Imatra Yhdeksäs perusti Työkansan. Lehti toimi myös Kanadan Suomalaisen Sosialistijärjestön äänenkannattajana. Työkansa teki kuitenkin lopulta konkurssin, ja sen viimeinen numero ilmestyi kesäkuussa 1915. (Raivio 1975, 429–431.)

Työväen jälkeen työväenyhdistys perusti toisen, kommunistista Canadian Suomalaisista järjestöä tukevan lehden, Vapauden vuonna 1917. Vapaus keskeytti

toimintansa puoleksi vuodeksi, kun Kanadan hallitus päätti lakkauttaa vallankumoukselliset järjestöt syyskuussa 1918. Lehteä julkaistiin aina vuoteen 1990, kunnes se korvattiin kaksikielisellä Kaiku-lehdellä. (Raivio 1975, 432–433, 438; Multicultural Canada 2014.)

Hieman ennen Vapautta perustettiin myös sitoutumaton Canadian Uutiset vuonna 1915. Lehden taustalla toimi joukko kauppiaita, jotka toivoivat lehden parantavan myyntiä. Lehti myös pyrki opastamaan lukijoitaan heidän oikeuksistaan ja toimimaan Kanadan kansalaisina sekä parantamaan kanadalaisten ja suomalaisten yhteisymmärrystä. Canadian Uutisia julkaistiin aina vuoteen 2000 asti. Lehti sai kuitenkin jatkoa 2001, kun sen raunioille perustettiin Canadian Sanomat. (Pilli 1982, 95–96, 100.)

Vapaus-lehden kommunistinen tausta johti myös Vapaa Sana -lehden syntyyn. Kun lehden kannattama Canadian Suomalainen järjestö riitautui Kanadan kommunistisen puolueen kanssa, se johti Vapaus-lehden kahden toimittajan erottamiseen. Canadian Suomalaisesta Järjestöstä ja lehdestä erotetut Bruno Tenhunen ja Reynold Pehkonen päätyivät mukaan perustamaan Canadian Suomalais-ta Työväen ja Farmariliittoa. Järjestön äänenkannattaja, Vapaa Sana, perustettiin 1931. Alkuun lehti protestoi vahvasti Kominternia eli maailman kommunististen puolueiden yhteistyöjärjestöä, mutta ajan saatossa lehti muuttui sitoutumattomaksi. Vapaan Sanan ja Canadian Sanomien tiet yhtyivät vuonna 2005, kun Vapaa sana osti Canadian Sanomat. Lopulta lehdet yhdistyivät vuonna 2012, jolloin lehden nimeksi tuli Canadian Sanomat. (Raivio 1975, 439; Pilli 1982, 215–216; Toiviainen 2008, 64, 66, 68; Pietiläinen 2013, 4–5.)

Kanadan Sanomat ei ole suinkaan ainoa kanadansuomalainen lehti. Sen lisäksi Kanadassa julkaistaan kahta uskonnollista julkaisua, Isien uskoa ja Todistajaa, jotka ovat seurakuntien julkaisuja. Lisäksi Vancouver Finlandia Clubilla on oma lehtensä, Länsirannikon Uutiset. Lehdet eivät kuitenkaan suoraan kilpaile Kanadan Sanomien kanssa, vaikka niissä on samankaltaista sisältöä. (Pietiläinen 2013, 21–22.)

3 MEDIA JA IDENTITEETTI

3.1 Paikallisjournalismi pitää yllä paikallisidentiteettiä

Paikallisjournalismi on Heikki Kuutin mukaan maantieteellisesti aihealueeltaan ja yleisöltään rajattua journalismia, jota harjoittavat etenkin toimialueeltaan rajatut joukkoviestimet, tyypillisimpinä paikallislehdet (2012, 143). Sanomalehtien liitto määrittelee paikallislehden vähintään kerran viikossa ilmestyväksi, tilattavaksi sanomalehdeksi, jonka sisältö painottuu paikalliseen sisältöön (2013, hakupäivä 9.4.2014). Heikki Kuutin mukaan paikallislehden levikkialue on tyypillisesti yhden tai useamman kunnan tai kaupunginosan muodostama alue. Lehden sisältö myös muodostuu tältä suppealta alueelta. (2012, 143.)

Mikä sitten tekee paikallislehdestä tärkeän lukijoilleen? Se ensinnäkin tarjoaa paikallista tietoa, jota lukija tarvitsee toimiakseen yhteisön jäsenenä. Lisäksi se luo yhteisöllisyyttä ja pitää yllä paikallisidentiteettiä. Sillä on myös rooli paikallisen keskustelufoorumina ja linkkinä paikkakunnalta muuttaneille. Paikallislehden luonne on yhteisöllinen ja säilyttävä, se pyrkii tasoittamaan yhteisön sisäisiä ristiriitoja ja luomaan yksimielisyyttä. Lisäksi se toimii paikallisen historian tallentajana. (Sillanpää 2011, 46–48.)

Myös lehtien tekijät näkevät lehtensä roolin levikkialueellaan tärkeänä. Päivi Mäkinen kysyi opinnäytetyössään paikallislehtien toimittajien näkemyksiä lehden merkityksestä ja roolista. Toimittajat näkivät lehden roolina etenkin paikallisen identiteetin ylläpidon ja paikallisten uutisten kertomisen. Monelle lukijalle paikallislehti on ainoa tilauslehti, joten se luetaan tarkkaan ja siihen myös luetaan. (2005, 39.)

3.2 Identiteetti ohjaa kulutusta

Identiteetti ei ole ainoastaan yksilön ominaisuus, vaan se voi myös olla kollektiivista. Henriikka Hoffrén määrittelee etnisen ryhmän olevan osa laajempaa yhteisöä, mutta sen jäsenet näkevät itse itsensä erilaisina ja samaistuvat ryh-

määnsä. Ryhmä eroaa yhteiskunnasta kielen, uskonnon, rodun alkuperämaan ja sen kulttuurin myötä. Ryhmän jäsenet osallistuvat toimintoihin, jotka pohjautuvat jäsenten yhteiseen alkuperään ja kulttuuriin. (2000, 37–38.)

Etninen identiteetti on ennen kaikkea subjektiivista kuulumista ja lojaalisuutta omaa etnistä ryhmää kohtaan. Se ei kuitenkaan ole pelkästään siitä, miksi itsensä tuntee, vaan myös sitä miten muut toisen etnisyyden näkevät. Etnisestä identiteetistä tulee identifioitumiskohteena tärkeä silloin, kun se koetaan uhatuksi. Tällainen tyypillinen tilanne on siirtolaisuus, jolloin oma etninen tausta nousee esille -- kulttuuriltaan ja tavoiltaan erilaisessa ympäristössä. (Hoffrén, 2000, 37–38.)

Myös media vaikuttaa identiteetin syntyyn. Hannu Niemisen ja Mervi Pantin mukaan median määrä länsimaaisessa yhteiskunnassa on kasvanut valtavasti viimeisten vuosikymmenten aikana ja siitä on tullut merkittävä osa länsimaista kulttuuria. Tämä on johtanut medioitumiseen, eli tietoa, ymmärrystä, elämyksellisyyttä ja arkitodellisuutta rakennetaan median ja sen luomien kuvien kautta. Mediasta on myös tullut merkittävä identiteettiä muovaava voima, omaa elämää ja kokemuksia rakennetaan paitsi omien kokemusten kautta, mutta myös median kautta. (2012, 15–16).

Media ei vain auta määrittelemään identiteettiä, vaan se myös vaikuttaa median kuluttamiseen. Identiteettiä rakennetaan suhteessa muihin ihmisiin ja kulttuureihin, joten myös mediavalinnat voivat erotella tai yhdistää ihmisiä ja sosiaalisia ryhmiä. Mediaa paitsi seurataan omasta viitekehuksesta käsin, mutta viitekehksen voi myös osoittaa mediavalinnoilla. (Nieminen & Pantti 2012, 16.)

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

4.1 Tutkittavien lehtien esittely

Olen ottanut tarkasteluun pudasjärvisen Iijokiseudun ja kanadansuomalaisen Kanadan Sanomat. Valikoin lehdet niiden samankaltaisuuksien vuoksi. Lehtien toimituskoot ovat samansuuruiset, lisäksi lehtien julkaisuutiheydet ovat lähellä toisiaan. Seuraavaksi esittelen lehdet lyhyesti. Tiedot olen saanut ensisijaisesti lehtien netti- ja Facebook-sivuilta sekä päätoimittajilta. Muut lähteet olen merkinnyt erikseen.

Iijokiseutu on pudasjärvinen paikallislehti, jonka päätoimittajana toimii Martta Oinas-Panuma. Lehteä on julkaistu vuodesta 1969 ja sitä kustantaa Joutsen Media. Toimituksessa työskentelee päätoimittajan lisäksi kaksi toimittajaa. Iijokiseutu ilmestyy kahdesti viikossa, julkaisupäivät ovat tiistai ja perjantai. Lehden päälevikkialue on Pudasjärvi ja Taivalkoski. Lehdellä on omat nettisivut, mistä löytyy myös lehden uutisia ja näköislehti. Näköislehti Iijokiseudulla on ollut vuodesta 2013. Sivuston lisäksi lehdellä on omat Facebook-sivut.

Kanadan Sanomat on kanadansuomalaisille suunnattu, kerran viikossa julkaistava sanomalehti. Lehteä kustantaa Vapaa Sana Press Limited. Kanadan Sanomilla ei ole virallista päätoimittajaa, mutta lehdestä vastaa sisällön kehittämispäällikkö, Content Development Manager Liisa Qureshi. Hänen lisäkseen toimitustyötä tekevät Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen (CI-MO) kautta tulevat toimitusharjoittelijat. Kanadan Sanomien taustalla on kahden kustantajan lehden fuusioituminen. Lehti syntyi vuonna 2012, kun Vapaa Sana ja Kanadan Sanomat yhdistyivät (Pietiläinen 2013, 4-5). Lehdellä on Finnish-canadian.com-portaali, jonne menee myös printtilehden uutisia. Näköislehteä Kanadan Sanomilla ei ole. Portaalin lisäksi lehdellä on omat Facebook-sivut.

4.2 Tutkimuskysymys ja aineiston keruu

Perehdyn tutkielmassani kanadansuomalaisen ja suomalaisen paikallislehden tehtävään, selvitän millaisena toimituksessa nähdään lehden rooli ja miten se toteutuu lehdessä. Tutkin työssäni Torontossa toimivaa Kanadan Sanomia ja Pudasjärvellä toimivaa Ijokiseutua. Olen valinnut aineiston keruuseen menetelmiksi teemahaastattelun ja sisällönanalyysin.

Suoritin kaikki haastattelut maaliskuussa. Vierailin molempien lehtien toimituksissa haastattelemassa. Tarkoitukseni oli ensin haastatella ainoastaan päätoimittajat, mutta viime hetkellä otin mukaan myös Kanadan Sanomien toimitusharjoittelijat. Haastattelujen lisäksi sain käyttööni lehtien arkistot, joista valikoin analysoitavat lehdet mukaani. Valikoin analysoitavaksi tämän vuoden puolella julkaistuja, vierailuhetkellä verrattain ajankohtaisia lehtiä. Valikoin lehdet varsin satunnaisesti, mutta koska otin lehdet itselleni, valintaan vaikutti myös se, onko lehden numeroita enää jäljellä.

4.3 Tutkimusmenetelmät

Olen valinnut tärkeimmiksi tutkimusmenetelmikseni teorialähtöisen sisällönanalyysin ja teemahaastattelun. Lisäksi käyn analysoitavat lehdet läpi sisällön erittelyllä. Useampaa menetelmää käyttämällä tutkittavasta aiheesta on mahdollista saada laajempia näkökulmia ja lisätä tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi & Hurme 2008, 38).

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä edetään aineiston ehdoilla. Analyysin teoreettiset käsitteet tuodaan esille valmiina, jo tiedettynä asiana. Tutkimusmenetelmän avulla voin tarkastella, kuinka paikallislehden rooleja tuodaan esille pääuutisissa. Sisällönanalyysissä luodaan alkuun analyysirunko. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116.) Itse olen valinnut strukturoidun analyysirungon, joten kerään aineistosta ainoastaan analyysirunkoon sopivia asioita.

Olen määritellyt paikallislehden rooleiksi seuraavat:

- paikallisen tietoa antava rooli

- yhteisöllisyyttä korostava rooli
- identiteettiä vahvistava rooli
- ristiriitoja tasoittava rooli
- yksimielisyyttä luova rooli
- säilyttävä rooli.

Käytän sisällön erittelyä täydentämään tutkittavaa aihetta. Sisällönanalyysiin yhdistettynä voin tarkastella tutkittavan aiheen kontekstia. Sisällön erittely on kommunikaation ilmissisällön objektiivista, systemaattista ja määrällistä kuvaamista. Siinä missä sisällönanalyysi on kvalitatiivinen, sisällön erittelyssä pyritään aineiston kvantitatiiviseen kuvaamiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 106–108.)

Pelkkä lehtien analysointi ei yksin kerro lehtityöskentelystä, joten haastattelulla uskon pääseväni lähemmäs lehtien todellista arkea. Lehti on aina tekijöidensä näköinen tuotos, joten toimituksellisen henkilökunnan rajaaminen ulos tuottaisi paitsi varsin kapeakatseisen tutkimuksen, mutta jättäisi myös selittämättä, miksi lehteä tehdään niin kuin se tehdään. Lehden roolista puhuttaessa tekijää ei voi jättää keskustelun ulkopuolelle. Kuten Nieminen ja Pantti muistuttavat, yleisö voi valita ainoastaan olemassa olevasta tarjonnasta. Toimittajat eivät ole passiivisia mediakoneiston pyörittäjiä, vaan aktiivisia valintoja ja päätöksiä tekeviä toimijoita. Journalistit antavat äänioikeiden valitsemilleen toimijoille ja kertovat uutisen omasta viitekehuksesta käsin ja ovat näin päättämässä, mitkä asiat ovat uutisoinnin arvoista. (2012, 92–96).

Teemahaastattelussa voin keskittyä lehden toimitukselliseen puoleen, joka ei aina välity lukijalle. Haluan selvittää paitsi, millaisena päätoimittajat näkevät lehden roolin, mutta myös nähdä millainen työnkuva toimituksissa on. Teemahaastattelulla onkin mahdollista saada yksityiskohtaisempaa tietoa ja tuoda esille haastateltavien omia näkemyksiä aiheesta. Haastattelu onkin Hirsjärven ja Hurmeen mukaan hyvä tapa täydentää ja syventää tutkittavaa tietoa ja asettaa haastateltavan sanottava laajempaan kontekstiin. Toki minulla tuli välimatkojen takia kuluja, mutta kuten Hirsjärvi ja Hurme toteavat, henkilökohtainen haastattelu on lomakehaastattelua motivoivampi. Lisäksi pystyin havainnoimaan haas-

tattelussa paitsi ympäristöä, mutta myös haastateltavien ilmeitä ja äänentasoja. (2008; 27, 34–37.)

Tein kaikkiaan kolme haastattelua. Iijokiseudusta haastattelin päätoimittaja Martta Oinas-Panumaa, Kanadan Sanomista Content Development Manager Liisa Qureshia ja toimitusharjoittelijoita Miina Sillanpäättä ja Johanna Tiaista. Alkuun tarkoituksenani oli haastatella ainoastaan Oinas-Panumaa ja Qureshia, mutta koska halusin myös ymmärtää lehden tekopuolta toimittajan näkökulmasta, otin toimitusharjoittelijat haastateltaviksi aivan viime hetkillä. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1..

5 TULOKSIA

Tässä luvussa esittelen haastatteluista ja lehtien analysoinnista nousseita asioista. Aloitan tarkastelemalla lehtiä. Toisessa kohdassa keskityn pääuutisten erittelyyn ja kolmannessa kohdassa keskityn haastattelun tuloksiin.

5.1 Aineiston erittely

Otin molemmista lehdistä tarkempaan tarkasteluun viisi numeroa kummaltakin. Ijokiseudun osalta valitsin analysoitavaksi lehtiä ajalta 4.-25.2.2014 ja Kanadan Sanomista ajalta 11.2.–11.3.2014. Analysointiin valitsin ainoastaan lehtien pääjutut, jotka löytyvät Ijokiseudussa lehden uutisaukeamalta ja Kanadan Sanomissa kannesta. Erittelin kuitenkin lehtien muut uutiset, sillä halusin tarkastella lehtiä myös kokonaisuutena.

Kategorisoin ainoastaan lehden uutismateriaalin. Tilastojen ulkopuolelle jätin pää- ja mielipidekirjoitukset ja gallupit, lisäksi jätin huomioimatta Kanadan Sanomista Kielikoulu-, Lasten nurkka ja Ennen vanhaan näillä main -palstat. Kanadan Sanomien kaksikielisten lehtien osalta laskin saman aiheen molemmankieliset jutut yhdeksi jutuksi. Lisäksi laskin myös pää- ja kainalojutusta muodostuvat kokonaisuudet yhdeksi uutiseksi.

Jaottelin uutiset seuraaviin kategorioihin:

- paikallinen
- kotimaa
- ulkomaat
- talous
- urheilu
- kulttuuri ja viihde
- jokin muu.

Kanadan Sanomien laajan levikkialueen takia olen antanut paikallisuutiselle hieman laajemman käsityksen. Olen laskenut paikallisiksi jutuiksi ne, joissa keskitytään kanadansuomalaisiin yhteisöihin ja ihmisiin. Laskin myös Kanadan

Sanomien uutiset Suomesta kotimaan uutisiin, vaikka lukijat ovat toisella mantereella, suomalaisuus on kuitenkin tärkeä, lukijoita yhdistävä tekijä.

Jaottelun jälkeen lehtien uutisjakaumat näyttivät seuraavaa:

TAULUKKO 1. Iijokiseudun uutisjakauma

	4.2.2014	7.2.2014	11.2.2014	14.2.2014	25.2.2014	Yhteensä
Paikallinen	9	15	12	19	15	70
Kotimaa	3	1	4	5	6	19
Ulkomaat	0	0	0	0	0	0
Talous	2	0	1	2	0	5
Urheilu	3	7	7	4	2	23
Kulttuuri ja viihde	0	0	3	2	2	7
Muu	1	3	1	0	3	8
Yhteensä	18	26	28	32	28	

TAULUKKO 2. Kanadan Sanomien uutisjakauma

	11.2.2014	19.2.2014*	25.2.2014	4.3.2014*	11.3.2014	Yhteensä
Paikallinen	2	4	5	1	5	17
Kotimaa	8	10	2	12	4	36
Ulkomaat	0	1	2	0	2	5
Talous	3	0	1	3	1	8
Urheilu	7	3	4	3	1	18
Kulttuuri ja viihde	1	4	2	5	0	12
Muu	6	6	6	6	6	30
Yhteensä	27	28	22	30	19	

*kaksikielinen julkaisu

Jos taulukkoja 1. ja 2. katsoo, lukumäärällisesti lehtien välillä ei ole suuria eroja, mutta eroja löytyy juttujen luonteesta. Iijokiseudussa on perinteinen uutislehden näkökulma. Lehden sisältö koostuu perinteisistä uutisista, joiden näkökulma on paikallinen. Kanadan Sanomissa uutiset ovat ajattomampia. Perinteisen uutiskäsityksen mukaisia uutisia ei lehdessä ole samalla tavalla, vaan lehti keskittyy

enemmän tapahtumiin ja henkilöihin. Lehdissä onkin paljon henkilökuvia ja myös tapahtumista kertovia uutisia.

Vaikka tilaston valoissa Kanadan Sanomissa näyttää olevan kotimaan uutisia, ne ovat pitkälti lyhyitä lainasähkeitä muista medioista. Eniten palstatilaa saavat lehden omat jutut. Kanadan Sanomissa on myös lyhyitä uutissähkeitä ulkomailta, joita lijkiseudusta ei löydy. Myös urheilussa uutiset ovat kansainvälisempiä, siellä käsitellään muun muassa Sotšin olympialaisten, NHL:n ja Formula 1:n tuloksia. Ijokiseudussa lainauutisia ei aineistosta löytynyt.

Kanadan Sanomissa on joka toinen viikko englanninkielinen osio. Valikoimasani aineistossa englanninkielistä sisältöä löytyi 19.2. ja 4.3. julkaistuista lehdistä. Kaksikielisissä numeroissa olevat englanninkieliset uutiset löytyvät pääsääntöisesti myös suomeksi, mutta juttujen painotuksissa ja merkkimäärissä löytyi aineistossani eroja. Suomenkieliset versiot ovat yleensä merkkimäärältään lyhyempiä.

5.2 Pääuutiset

Tässä luvussa keskityn pääuutisten erittelyyn. Ensimmäisessä kohdassa käyn läpi lijkiseudun uutiset, toisessa kohdassa keskityn Kanadan Sanomiin. Seuraamisen helpottamiseksi olen antanut kullekin jutulle nimen sen aiheen mukaan. Käytän lijkiseudun uutisista nimityksiä kronologisessa julkaisujärjestyksessä Yritys-juttu, Poliisi-juttu, Jätevesi-juttu, Yrittäjä-juttu ja Flunssa-juttu. Kanadan Sanomien uutisista käytän nimityksiä Toronto Suomi Leijonat -juttu, Jooga-juttu, Filippiiniläishoitaja-juttu, Säveltäjä-juttu ja Kaivos-juttu.

5.2.1 Ijokiseutu

Yritys-jutussa uutinen lähtee liikkeelle nykytilanteen toteamisesta, Pudasjärvellä yritysten määrä on kasvanut kolmella, mikä on sinänsä positiivinen asia. Sen jälkeen uutisessa siirrytään kylmiin faktoihin ja tilanteen taustoittamiseen ja lopulta tulevaisuudennäkymiin, jotka taas ovat varovaisen luottavaiset. Juttu siis

lähtee liikkeelle positiivisella asialla, mistä se siirtyy negaatioihin, mutta lopussa nostetaan esille jälleen positiivinen asia. Kun juttu päättyy positiivisessa valossa, se jättää myös lukijalle positiivisen. Paikallislehden säilyttävä rooli näkyy juuri uutisen rakenteessa. Vaikeasta tilanteesta luodaan kuitenkin positiivinen kuva.

Myös Yrittäjä-jutussa on nähtävä säilyttävä rooli. Juttu lähtee liikkeelle positiivisuudella, toteamalla yrittäjien suhtautuvan luottavaisemmin suhdannenäkymiin, mistä juttu etenee tilanteen tarkempaan selvittämiseen ja käytännön vaikutuksiin. Uutinen sisältää paljon prosenttilukuja. Niitä pyörittelemällä jutusta voisi saada hyvin erilaisen kuvan. Jos uutinen olisikin lähtenyt liikkeelle sillä, että 61 prosenttia alueen yrittäjistä näkee suhdanteiden pysyvän ennallaan, olisi uutisen agenda muuttunut täysin. Uutisessa luodaankin säilyttävää kuvaa korostamalla tilastojen positiivisia piirteitä. Positiivinen näkemys tulevaisuuteen korostuu etenkin jutun lopussa, missä korostetusti nostetaan esille työttömyystilanteen ja yritysten kehittämistukien positiiviset vaikutukset.

Flunssa-uutisessa korostuu paikallisen tiedon rooli. Vaikka kyse on lomalaisten vaikutuksista terveysaseman kiireisiin, jutussa korostetaan myös paikallisia huomioita. Heti alussa, jossa kerrotaan lomalaisten potemista vaivoista, tehdään huomio pudasjärveläisten flunssatilanteeseen ja rokotusaktiivisuuteen. Paikallista tietoa annetaan myös jutun lopussa, jossa muistutetaan rokotusten saamisesta, mutta myös kerrotaan terveysaseman päivystysajat.

Myös Poliisi-jutussa on nähtävissä paikallista tietoa antava rooli. Uutisessa kerrotaan poliisiasemien yhdistämisen vaikutuksista paikallisesti painottaen. Uutinen lähtee liikkeelle tilanteen toteamisesta, josta asiaa lähdetään avaamaan konkretian avulla. Lukijoille tärkeitä tietoja onkin, miten muutos näkyy omassa arjessa.

Jätevesi-juttu rakentuu pieni ihminen vastaan valtakoneisto -dilemman ympärille. Uutinen lähtee liikkeelle kyläläisten tilanteen selvittämisestä, josta uutinen siirtyy taustoittamaan tilannetta. Valtakoneistolle eli kaupungille ääni annetaan kainalojutussa. Uutisessa on mielestäni jokseenkin tasoittava rooli. Vaikka pie-

nelle ihmiselle annetaan hyvin kärkeä ja loukattu rooli, tilannetta taustoittavassa kohdassa esille tuodaan tilanteen oikeudenmukaisuus (käyttäjiä on kohdeltava tasapuolisesti) ja kainalojutussa vastapuolen yhtä lailla ikävä tilanne (vesilaitos on kannattamaton). Lisäksi uutisessa korostetaan tilanteen laillisuusaspektia toteamalla vanhan järjestelyn olleen laitton, mutta myös yhteisön yhteistä hyvää (reiluuden nimissä veronmaksajia ei voi laittaa maksumiehiksi).

5.2.2 Kanadan Sanomat

Toronto Suomi Leijonat -juttu on reportaasi Toronto Suomi Leijonat -yhdistyksen varainkeruutilaisuudesta. Tapahtuma käydään läpi kokemusten, tunnelmakuvausten ja ihmisten kautta. Jutun rooli on yhteisöllisyyttä luova. Suomalaisuuden erityisyyttä korostetaan muun muassa antamalla jutun henkilöille aktiiviset roolit. Esimerkiksi tilaisuuteen saapunut Laila Rahnasto *löysi* tiensä paikalle, eli hän toisin sanoen näki vaivaa tullakseen paikalle. Yhteisöllisyyttä tuodaan esille myös yksityiskohtien kautta. Suomalaisjärjestäjien erityisyyttä selitetään nostamalla esille heidän tiensä voittoon ("varainkeruutilaisuudessa jäätin kauas toivotusta määrästä tunnelmasta ei jäänyt mitään puuttumaan" ja "Vaikka väkeä ei tungokseen asti ollutkaan, oli tunnelma aito--").

Jooga-jutussa on paikallista tietoa antava rooli. Uutisessa keskitytään eläkeläisten joogaamisen hyötyihin konkreettisia esimerkkien avulla ("Jalkojen ja lantion lihasten vahvistaminen antaa vanhuksille tukea ja vähentää kaatumisia").

Filippiiniläishoitaja-jutussa on yhteisöllisyyttä korostava rooli. Vaikka jutussa kerrotaan filippiiniläishoitajasta, jutussa korostuu suomalaisyhteisön ystävällisyys hoitajan antamien esimerkkien avulla. Hoitaja kertoo kuinka hän oppinut kielen suomalaisyhteisön avulla. Ystävällisyys korostuu myös kohdassa, joissa todetaan hoitajan saaneen työhakemuslomakkeen juurikin *ystävällisen* siivoojan avulla. Toisaalta myös juttu on rakennettu kanadansuomalaisten siirtolaisten tarinan tapaan, hoitaja lähtee vaikeina aikoina etsimään uusia mahdollisuuksia ja myös onnistuu siinä.

Säveltäjä-jutussa korostuu identiteetin rooli. Säveltäjän tarinaa käydään läpi hänen historiansa kautta suomalaisuutta korostaen. Jutussa korostetaan hänen ominaisuuksien johtuvat hänen juuristaan, osittain siis suomalaisuudesta.

Kaivos-juttu on Kanadan Sanomien jutuista uutismaisin, sillä siinä käydään läpi kaivosteollisuuden nykytilaa Pohjoismaissa. Jutussa korostuu yksimielisyyden rooli. Se käsittelee kaivosteollisuutta positiivisesta näkökulmasta korostaen sen merkitystä Suomessa ja Pohjoismaissa, mutta jättää kertomatta alan negatiivisista asioista.

5.3 Haastattelut

Tässä kohdassa keskityn haastatteluihin. Olen jaotellut päätoimittajien haastattelut neljään teemaan, ja lopuksi perehdyn kanadansuomalaisen lehden toimintustyöhön. Selkeyden vuoksi käytän myös Liisa Qureshista nimitystä päätoimittaja, sillä hän käytännössä tekee päätoimittajan työt lehdessä.

5.3.1 Toimitusten lähtökohdat

Ijokiseutu ja Kanadan Sanomat lähtevät liikkeelle hyvin samanlaisista lähtökohdista, vaikka palvelevat hyvin erilaisia lukijakuntia. Molemmissa toimituksissa toimitustyöstä vastaa päätoimittajan lisäksi kaksi toimittajaa. Kanadan Sanomilla toimittajat ovat CIMO:n kautta tulleita harjoittelijoita, mutta heidän vastuullaan on lehden pääasiallinen sisältö.

Pääpaino lehtien sisällössä on molemmissa lehdissä toimituksellisella henkilökunnalla. Molemmilla lehdillä löytyy kuitenkin avustajia, joilta juttuja on mahdollista pyytää ja saada. Osa avustajista toimii vapaaehtoisesti, osa saa pienen palkkion. Ijokiseudussa avustajia käytetään tilanteen mukaan. ”Jos tulee tilanteita, joissa toimittaja ei pääse paikalle, juttuja pyydetään [avustajilta]”, lehden päätoimittaja Martta Oinas-Panuma toteaa. Kanadan Sanomissa yhteisöissä toimivat avustajat eivät vain tuota sisältöä, vaan he ovat Liisa Qureshin mukaan tärkeitä lehden identiteetille, jotta lehti säilyisi juurikin yhteisölehtenä. Laajaa

avustajaverkkoa hyödyntämällä lehdessä pyritään välttämään Toronto-painotteista uutisointia. Hänen mukaansa Kanada on sen verran laaja maa, ettei sitä voida kattaa täysipainoisesti yhdestä paikasta. Hänen mukaansa lehdelle onkin tärkeää, että suomalaisyhteisöistä pidetään tiivistä yhteyttä lehteen, jotta lehti pysyisi monipuolisena.

Lehtiyhteistyön suhteen lehdet ovat hyvin eriarvoisissa asemissa. Ijokiseudulla on taustallaan Joutsen Media -konserni. Oinas-Panuman mukaan lehtiyhteistyö painottuu samalla alueella toimiviin Koillissanomiin ja Oulu-lehteen, mutta se on vielä hyvin satunnaista.

Juttupankki on jo olemassa, minne lehdet voivat laittaa juttujaan, mutta sen käyttö on tällä hetkellä vähäistä. Se toimii enemmän sen pohjalta, että soitetaan ja pyydetään juttua, kun se on nähty lehdessä, eikä niinkään, että tiedetään mitä on tulossa. Sitä on tarkoitus kehittää, että jo tulevia juttuja tiedetään.

Kanadan Sanomilla varsinaista lehtiyhteistyötä ei ole, mutta samoja juttuja löytyy Vancouverissa toimivasta Länsirannikon Uutisista. ”Meillä on muutama kirjoittaja, jotka lähettää juttuja molempiin lehtiin, mutta se tulee lähinnä sieltä kirjoittajan taholta, ei niinkään lehden”, Qureshi toteaa.

5.3.2 Kenelle lehteä tehdään?

Kanadan Sanomien uutiset kumpuavat pitkälti suomalaisyhteisöjen tapahtumista ja ihmisistä. Liisa Qureshi näkeekin lehden ennen kaikkea yhteisölehtenä. Yhteisölehti on perinteisesti nähty organisaation, järjestön tai jonkin muun yhteisön julkaisemana ja kustantamana, aikakautisena julkaisuna (Kuutti 2012, 234). Kanadan Sanomien yhteisö koostuu useammasta suomalaisyhteisöstä, joissa yhdistävät tekijät ovat suomalaiset juuret ja identiteetti. Qureshi kokee lehden tärkeimmiksi asioiksi yhteisön asioista kertomisen, mutta myös suomen kielen ja kulttuurin ylläpidon.

Kanadan Sanomien yhteisöllinen rooli näkyy myös lehden uutiskriteereissä. Jutussa ensisijainen paino on jutun kiinnostavuudella. Kun lehteä koostetaan, uu-

tisissa myös pyritään ottamaan yhteisöt mahdollisimman tasapuolisesti huomioon. ”Kyllä se on se yhteisö ja lukija siinä päällimmäisenä ajatuksena kun tehdään joku juttu.”, Qureshi toteaa. Esimerkiksi Suomesta lehteen kerätään Suomea koskettavia uutisia, jotka voisivat kiinnostaa lukijaa. Aiheina voivat olla esimerkiksi terveydenhuolto tai eläkkeet tai jokin muu kansallisesti merkittävä aihe, esimerkiksi Nokia. Suomen ja ulkomaiden uutisille pyritään lehdessä antamaan noin sivun verran tilaa, sillä eniten palstatilaa haluaan antaa lehden omille jutuille. Lehdessä ei pyritä kertomaan valtavirran uutisia, eli Kanadan tai Suomen lehdistössä merkittäviä uutisaiheita, jos ne eivät kosketa yhteisöä. Qureshin mukaan internetin kehityksen myötä sitä ei koeta lehden tehtäväksi, sillä lukijat saavat halutessaan tietonsa netistä.

Uutiset myös lähtevät liikkeelle yhteisöistä ja niiden tapahtumista. Tapahtuma-uutisten lisäksi lehdessä tehdään paljon henkilöhaastatteluja. Lehdellä on myös muutamia vakiopalstoja, kuten englanninkielisessä osiossa oleva Finnish-Canadians at work, jossa kerrotaan toisen polven suomalaisten sijoittumisesta Kanadaan. Juttuja myös tehdään yhteisöä kuunnellen, päätoimittajan mukaan yhteisöistä on toivottu esimerkiksi terveys- ja matkajuttuja. Ajankohtaisuuden suhteen lehdessä kuljetaan hieman etukenossa. Päätoimittajan mukaan lehden ilmoitukset pyritään tekemään ja laittamaan lehteen kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Myös kalenteriin sidotut aiheet esitellään etukäteen. Syynä tähän on Kanadan postilaitoksen hidas toiminta. Pisimmillään lehden postitus voi kestää Torontosta esimerkiksi Vancouveriin kahdesta kolmeen viikkoa. Muuten lehdessä kuitenkin pyritään olemaan mahdollisimman ajankohtainen, tapahtumista kirjoitetut jutut pyritään laittamaan aina tuoreimpaan julkaisuun.

Myös lijkiseudessa lehden rooli nähdään moniulotteisena. Martta Oinas-Panuma näkee lehden paitsi tiedonvälittäjänä, mutta myös kaksisuuntaisena keskustelukanavana. ”Kyllä siinä on vahvasti mukana myös se identiteetti, kun on kyse juuri paikallislehdestä ja paikallisista lukijoista”, hän toteaa. Lehden uutiskriteerit eivät ole Oinas-Panuman mukaan taivaita hipovia. ”Paikallislehden uutiskynnys on niin matala kuin voi olla. On monia aiheita, joista jos paikallislehti ei kirjoita, ei niistä kirjoita kukaan muukaan.” Hän näkee tärkeimmäksi uutiskriteeriksi paikallisuuden, mutta sen lisäksi uutisia suunnitellessa mietitään myös

perinteisiä uutiskriteerejä, kuten kiinnostavuutta ja merkittävyyttä. Lehden pohjavire on kuitenkin paikallisuutta korostava, esimerkiksi valtakunnallisiin aiheisiin pyritään lehdessä etsimään paikallinen näkökulma, esimerkiksi miten jokin direktiivi vaikuttaa paikkakunnan asukkaiden elämään. Hänen mukaansa lehteen kuitenkin mahtuu monenlaista sisältöä, joiden kohdalla kriteerit vaihtelevat.

Uutisten suhteen lehti pyrkii kuitenkin olemaan mahdollisimman ajankohtainen. Uutiset pyritään tekemään päivän polttavista puheenaiheista, mutta asiauutisten vastapainoksi lehdessä pyritään myös tekemään juttuja tavallisista ihmisistä. Kevyemmällä jutuilla myös halutaan Oinas-Panuman mukaan osoittaa oman paikkakunnan hyviä ja mukavia puolia.

Sitä ainakin minä olen pitänyt mielessä, että jokkainen on sen jutun arvoinen. Tavalliset ihmiset haluavat lukea tavallisista ihmisistä tai pudasjärviset ihmiset haluaa lukea pudasjärvisistä ihmisistä, mitä heille kuuluu. Niissä jutuissa korostuu se identiteetin rakentaminen.

Oinas-Panuman mukaan tiistain ja perjantain lehti nähdään yhtä tärkeinä, mutta tiistain lehteen kasautuu hänen mukaansa enemmän uutisia. Lehden taittopäivä maanantai on tärkeä uutispäivä, jolloin esimerkiksi tiedotteita tulee paljon. Perjantain lehteen on hänen mukaansa yleensä enemmän aikaa myös tehdä tutkivia juttuja. Mikäli tiistain lehdessä on tunkua, ajattomia uutisia on mahdollista siirtää perjantaille. Juttuja ei kuitenkaan hänen mukaansa jätetä lojumaan, sillä lehden sykli on nopea.

Molemmilla lehdillä on käytössään nettisivut ja Facebook-sivut, joihin lehdistä jaetaan printin uutisia. Iijokiseudun päätoimittajan mukaan lehden nettisivuja päivitetään jakelupäivinä, mutta sivuilla on mahdollista myös reagoida tarvittaessa nopeasti myös jakelupäivien välillä. Lehdestä sivuille laitetaan tiivistettyjä juttuja ja teasereita eli houkuttimia printtilehden lukemista houkuttelemaan. Sivuilta myös löytyy lehden näköislehti. ”Printti on edelleen meidän päätuote. Vaikka nettisivujen suosio on noussut, näköislehden osuus ei ole vielä kovin suuri”, Oinas-Panuma toteaa.

Myös Kanadan Sanomissa sosiaalista mediaa ja nettisivuja hyödynnetään printin mainonnassa. Qureshin mukaan sivustojen hyödyntämisen haasteena on kuitenkin tekijäpula. Käytännössä nettisivuista vastaa Qureshi, mutta sivuille menevistä jutuista päätetään lehden toimituksessa yhdessä. ”Me yleensä valitaan joka lehestä yksi artikkeli ja sitten myös markkinoidaan meidän tilaustarjouksia siellä. Kyllä me yritetään sitä kautta myös saada nuoria lukijoita kiinnostumaan.”

Juttujen määrää ei päätoimittajan mukaan voi lähteä kasvattamaan, sillä uhkana on, että se johtaisi tilausten lopettamiseen. ”Meillä on murros siinä menossa, me ei oikeestaan voida lähteä lisäämään tavaraa ilman että me tehtäis siitä jontekin maksullista”, Qureshi toteaa. Hänen mukaansa toiveissa olisi myös luoda sivujen ympärille oma yhteisö. Jo nyt sivuilla on keskustelumahdollisuus.

5.3.3 Lehti kielen ylläpitäjänä

Suomen kielen ja kulttuurin säilyttäminen ovat Kanadan Sanomien tärkeimpiä tehtäviä. Qureshin mukaan kielen ja kulttuurin vaalimiseen on lehdessä alettu panostamaan etenkin viime vuosina.

Kielen ylläpitoa varten lehdessä on perustettu kaksi palstaa, Lasten nurkka ja Kielikoulu, joissa kielen asioita pyritään tuomaan esille. Lehdestä löytyy myös Uusi sana -osio, missä taas opetetaan uusia sanoja. Kieltä vaalitaan myös lehdessä kirjoittamalla uutiset hyvällä suomen kielellä, fingskää, eli suomen ja englannin sekoitusta, toimittajilta ei hyväksytä. Qureshin mukaan kuitenkin avustajilta tulleet jutut saattavat olla fingskalla, mutta niitä ei korjata kirjakieliseksi, vaan sinne myös jätetään kirjoittajan persoonallinen kirjoitustyyli.

Lehden pääpaino on suomenkielisessä materiaalissa, mutta joka toinen viikko lehdessä on englanninkielinen osio. ”Tää on lähinnä sen takia nyt otettu käyttöön, että me saatais myös niitä toisen sukupolven lukijoita, heitäkin kiinnostumaan tästä lehdestä”, Qureshi kertoo. Kaksikielisyys asettaa kuitenkin haasteita lehdelle. Qureshin mukaan valtaosa lehden lukijoista on ikääntyneitä ja vastustaa englanninkielisyyttä. He haluaisivat suomalaisen yhteisön lehden suomen-

kielisenä. Myös Qureshi haluaisi pitää lehden täysin suomenkielisenä, mutta taloudellisesta tilanteesta johtuen se ei ole mahdollista. Hän kertoo mieluummin lisäävän lehteen englanninkielistä osuutta kuin antavansa lehden loppua, vaikka se tarkoittaisi lehden roolin kielen säilyttäjänä muuttuvan. ”Mä näen sen kulttuurin ylläpitämisen tärkeyden siinä.”

5.3.4 Talous ja tulevaisuus

Talous ja ikääntyvä lukijakunta huolestuttavat molemmissa lehdissä. ”Suurin haaste on, että meidän lukijakanta on ikääntyvää, mutta toisen polven suomalaiset eivät välttämättä suomen kielen taidoltaan niin hyviä, että haluaisivat lukea lehteä”, Qureshi summaa. Lehdessä mietitään kiivaasti, kuinka lehteen saadaan uusia tilaajia. Qureshi arvelee kaksikielisyyden korostuvan lehdessä entistä enemmän tulevaisuudessa, kun suomea taitavat ikäpolvet siirtyvät ajasta ikuisuuteen, mutta heidän jälkeläisillään samanlaista kielitaitoa ei välttämättä ole. Ja kun lehteä tilaavasta aika jättää, jälkipolvet eivät välttämättä näe tilauksen jatkamista mielekkäänä, jos kieltä ei osaa. Tämä taas vaikeuttaa ilmoitusmyyntiä. ”Jos levikki pienentyy, mainostajaa on vaikeempi saada ostamaan mainospaikka. Se on vähän semmoinen oravanpyörä”, Qureshi kertoo.

Tulevaisuudessa lehdessä tulisikin hänen mukaansa miettiä internetsivujen käyttöä. Vielä toistaiseksi sivusto on ilmainen, mutta Qureshin mukaan lähitulevaisuudessa pitäisi tehdä päätöksiä siitä, myydäänkö sivuille mainoksia vai vaihdetaanko sivusto maksulliseksi. Hänen mukaansa nettisivut pitäisi ennemmin nähdä voimavarana, jonka avulla uusia lukijoita olisi mahdollisuus houkutella lukemaan lehteä. ”Siihen pitäis löytää yhtälö, että ne [nettisivut] toimis yhdessä lehen kanssa. En usko, että painettu lehti on minnekään katoamassa. Meillä on paljon lukijoita, jotka arvostavat sitä, että heillä on se paperilehti kädessä”, Qureshi huomauttaa.

Myös Martta Oinas-Panuma näkee paitsi taloustilanteen, mutta myös media-alan murroksen asettavan haasteen perinteiselle printtilehdelle. Hänen mu-

kaansa olisikin tärkeää saada lehdestä paitsi järkevä kokonaisuus, mutta myös saada pidettyä se kehityksessä mukana.

Tulevaisuudessa olisi hyvä myös saada lehden ilmoitustulojen osuutta kasvatettua. Vielä toistaiseksi tuloista reilut puolet tulee ilmoitusmyynnistä. ”Levikkiä paikallislehti ei voi hirveästi kasvattaa mihinkään suuntaan ja vielä se, että näillä alueilla se lukijaraukatkin vanhenee niin tasaista tahtia että mistä voi sitten saada niitä uusiakaan tilalle”, Oinas-Panuma huomauttaa. Hänen mukaansa tulevaisuuden ennustaminen ja siihen varautuminen on vaikeaa. Oinas-Panuman mukaan olisi tärkeää saada printistä, näköislehdestä ja internetsivuista järkevä kokonaisuus. Hän kuitenkin suhtautuu tulevaisuuteen luottavaisesti. ”Minä ainakin uskon siihen, että sillä paikallisella medially, jos puhutaan mediasta siinä mielessä, että se ei oo vain sen paperinen lehti, niin kyllä sillä on oma tehtävänsä olemassa.”

Oinas-Panuma haluaakin kehittää lehteä tulevaisuudessa entistä enemmän ihmisten lehdeksi. Hän haluaa lehdestä löytyvän luettavaa jokaiselle perheenjäsenelle, niin vanhemmille kuin lapsillekin. ”Haluan, että lehti nähdään tärkeänä ja mielenkiintoisena ja kun lehti nähdään, se myös halutaan lukea.”

5.3.5 Toimitustyön erot

Haastatteluhetkellä Kanadan Sanomien toimitusharjoittelijat olivat vielä harjoittelunsa alkupäässä. Miina Sillanpää oli ollut lehdessä kuukauden ja Johanna Tiainen vasta lähes kaksi viikkoa.

Toimittajan toimenkuva ei heidän mukaansa eroa suomalaisesta lehdestä. He vastaavat suurimmasta osasta toimituksellisesta sisällöstä, joten he ideoivat, kirjoittavat ja kuvaavat juttunsa itse. He myös tekevät jonkin verran editointia avustajilla ja lukijoilta tulleisiin teksteihin. Lehden taittoon heidän ei tarvitse kuitenkaan osallistua, siitä vastaa lehden ulkopuolinen taittaja. He eivät kuitenkaan koe tekevänsä perinteistä, tutkivaa uutistyötä, sillä lehdellä ei ole tarpeeksi resursseja. Haastatteluja myös tehdään enemmän puhelimitse, etenkin maan länsiosista koskettavissa jutuissa.

He kokevat toimitukseen olleen helppo päästä sisälle, mutta uusi toimintaympäristö vaatii tulokkailta aktiivista verkostoitumista. Kanadansuomalainen yhteisö ei suinkaan ole yksi yhtenäinen joukko, vaan se muodostuu itsenäisistä ja usein paikkakuntaakohtaisista suomalaisyhteisöistä. Tietoa suomalaisyhteisöistä on etsittävä itse, sillä mitään valmista tietopankkia toimijoista ei ole. Kentällä on paljon epävirallista tietoa, joka pitää itse koota, sillä suomalaisyhteisöjen toimijat ovat toimittajien mukaan usein iäkkäitä, eivätkä he välttämättä tallenna tietoa.

Vaikka toimitustyö ei itsessään eroa suomalaisessa lehdessä työskentelystä, Tiaisen mukaan suurimman eron lehtityöskentelyyn aiheuttaa toimitusohjelman puute.

Me käytetään sellaista inbox-systeemiä, josta me toimittajat ei itse nähdä milloin se lehti on ihan varmasti pulkassa ja kaikki sivut on täynnä. Sitten kun taittaja on jo aloittanut hommansa, niin sitten varmistuu meille, että me ollaan tehty kaikki tarvittavat hommat, eikä mitään puutu. Meillä ei oo mitään planneria tai esitaittavaa ohjelmaa, jota me toimittajat voitais käyttää ja voitais konkreettisemmin suunnitella niitä yksittäisiä sivuja myös visuaalisesti.

Sillanpäälle toimitusohjelman puute ei ollut yhtä suuri ero, sillä hän on ollut ke-sätoimittajana suomalaisessa paikallislehdessä, jossa ei myöskään ollut toimitusohjelmaa. Ohjelman puuttumisella on kuitenkin selvä vaikutus tiedonhakuun. Työt eivät arkistoidu, joten jos jotain aiheesta haluaa etsiä tietoa tai aikaisemmin kirjoitetun jutun, joutuu kaivamaan lehtiä.

Valtaosa lehden jutuista on suomeksi, mutta lehdissä on myös englanninkielistä sisältöä joka toinen viikko. Lehden kaksikielisyydellä on vaikutusta lehdessä käytettyyn kieleen. Toimittajien mukaan uutiset pyritään kirjoittamaan hyvällä suomen kielellä. He kertovat kirjoittavansa yksinkertaisemmin ja selkeämmin. He kertovat pyrkivänsä välttämään vaikeita taivutuksia ja uusimpia ilmauksia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastatteluissa selvisi, että kanadansuomalaisella ja pudasjärvisellä paikallis-lehdessä on hyvin samankaltainen näkemys lehden roolista. Ne molemmat toteuttavat paikallislehdelle tyypillisesti annettuja tehtäviä. Kuten jo pohdinnassa totesin, Kanadan Sanomien kohdalla perinteiset paikallislehden roolit eivät täyty täydellisesti, mutta sillä on monia samankaltaisia piirteitä. Lehden päätoimittaja totesikin lehden olevan yhteisölehti, ei niinkään paikallislehti, sillä lehden lukijakunta on maantieteellisesti hajallaan.

Kanadan Sanomissa ei sinänsä pyritä tarjoamaan uutisia perinteisen uutisagendan mukaisesti lehden keskittyessä yhteisön ympärille. Yhteisöllisyys myös heijastuu lehden sisältöön, lehden uutiset lähtevät liikkeelle yhteisöstä, sen tapahtumista ja ihmisistä. Tällaista tietoa tarjoamalla lehti auttaa lukijaa toimimaan yhteisön jäsenenä. Yhteisöllisen tiedon lisäksi Kanadan Sanomilla on tärkeä rooli suomen kielen ja kulttuurin ylläpitäjänä. Käytännön esimerkkejä tästä ovat lehden kielen ylläpitoon keskittyvät palstat, mutta myös yhteisön jäseniin keskittyvät uutiset. Lisäksi lehti tallentaa paikallista tietoa, kuten toimitusharjoittelijat totesivat, kanadansuomalaisissa yhteisöissä on paljon tietoa, mutta sitä ei välttämättä tallenneta, vaan se on löydettävä itse.

lijojokiseutu taas toteuttaa selvästi paikallislehden tehtävää. Lehden tärkeimpinä rooleina nähdään paikallisen tiedon tarjoaminen ja keskustelukanavana toimiminen. Martta Oinas-Panuma korosti myös identiteetin ylläpidon olevan lehdelle tärkeää. Sisällön suhteen lehdessä painotetaan paikallisuutta hyvin vahvasti. Lehti toimiikin ruohonjuuritasolla, lehden uutiskynnys on todella matala. Myös Kanadan Sanomat toimii keskustelukanavana, vaikka sitä ei toimituksessa suoraan sanottu. Lehti pyrkii antamaan yhteisölle äänen paitsi julkaisemalla lukijakirjeitä, mutta myös käyttämällä avustajia, jotka toimivat eri suomalaisyhteisöissä.

lijojokiseudulla on lukijakunnan suhteen Kanadan Sanomia helpompi asema. Sillä ei tarvitse palvella kuin periaatteessa yhtä yleisöä, mutta Kanadan Sanomilla on

vaalittavanaan useista suomalaisyhteisöistä koostuva hajanainen yleisö. Ei silti ole aivan sama, miten lehdet suhtautuvat lukijakuntiinsa. Jos lehden ja lukijan näkemykset paikallisuudesta tai yhteisöstä eivät kohtaa ja lukija ei näe lehteä merkityksellisenä itselleen, lehteä ei silloin haluta lukea. (Sillanpää 2011, 113.)

Jos lehtien sisältöä lähtee vertamaan, sieltä löytyvät selkeimmät erot. Siinä missä lijkiseutu pyrkii olemaan ajankohtainen ja uutispitoinen, Kanadan Sanomissa ei edes pyritä perinteiseen uutistoimintaan. Lehden rooli yhteisön palvelijana määrittelee myös sen luonnetta ja tehtävää. Toisaalta Kanadan Sanomien osalta on myös muistettava Kanadan postilaitoksen olevan hidas, joten tiukan ajankohtaisten uutisten tarjoaminen ei kannata, jos tieto tulee lähes väistämättä myöhässä lukijalle. Kuten Liisa Qureshi huomautti, lukijat saavat kyllä tietonsa helposti internetistä tuoreeltaan. Lehden tärkein uutiskriteeri onkin kiinnostavuus, kun lijkiseudussa se on paikallisuus.

Uutismateriaalia eritellessä erot näkyivät hyvin selkeästi. lijkiseudussa sisältö painottui paikallisuutisiin, sen lisäksi palstatilaa saivat urheilu ja kotimaa. Toki urheilun osalta on huomattava, että valitun aineiston numeroissa käsiteltiin hyvin laajasti Pudasjärvellä järjestettäviä umpihankihiihdon MM-kisoja, joten todennäköisesti urheilu ei tavallisesti nouse lehden sivuilla niin vahvasti esille. Kanadan Sanomilla taas oli määrällisesti eniten kotimaan uutisia, mutta myös muut uutisaiheet olivat lehdessä vahvoilla. Vasta niiden jälkeen tulivat urheilu ja kotimaa. Muut-kategorian suuren suosion selittävät juttujen luonteet, laitoin esimerkiksi lehdessä paljon käytetyt henkilökuvat kategoriaan. Toisaalta lehden jakauma eri kategorioihin on lijkiseutua tasaisempi.

Pääuutisia tarkastellessa paikallislehden erilaisia rooleja tuotiin hyvin vahvasti esille molemmissa lehdissä. lijkiseudun pääuutisissa korostui paikallislehden säilyttävä ja tasoittava rooli, uutisissa myös tarjottiin paikallista tietoa. Kanadan Sanomissa taas yhteisöllisyys nousi enemmän esiin, sen lisäksi uutisia kerrottiin paikallisen tiedon, identiteetin ja yksimielisyyden roolien kautta. Lehtien rooleja tuotiin esille muun muassa sanavalinnoilla, positiivisten asioiden korostamisella ja nostamalla esille yhteisöllisyys ja yhteisön erityisyys.

Internetin hyödyntämiseen lehdissä suhtaudutaan samansuuntaisesti. Molemmista lehdissä toimituksen pääpaino on printissä ja nettisivuja päivitetään pitkälti muiden töiden ohella. Kuitenkin lijkiseudessa nettisivujen päivittämisen kehittämistä suunniteltiin. Molemmista lehdistä nettiin laitetaan pari juttua päivän lehdestä, mutta muuten sivuja pyritään hyödyntämään enemmän printtilehden houkuttimena. Toisaalta internet nähdään molemmissa lehdissä tulevaisuuden välineenä. Kanadan Sanomissa on suunnitteilla rakentaa oma yhteisö nettisivujen ympärille ja lijkiseudessa uskotaan printin ja internetin mahdollisuuksien luomaan kokonaisuuteen, mutta sen muotoa ei vielä osata lehdessä arvailla.

Lehtien kohtaamat haasteet ovat hyvin samanlaisia. Lehdissä kamppaillaan ikääntyvän lukijakunnan kanssa, myös uusien lukijoiden saaminen on vaikeaa. Kanadan Sanomissa haasteita asettaa myös lehden kaksikielisyys ja sen kanssa tasapainottelu. Lehden vanhat lukijat eivät haluaisi lehteen englanninkielistä sisältöä, mutta uudet lukijat eivät välttämättä osaa suomea niin hyvin, että he haluaisivat tilata lehden. Vielä toistaiseksi lehdessä kaksikielisyttä tuodaan esille joka toinen viikko, mutta englanninkielinen osuus nostaa sivumäärää ja siten myös kustannuksia. Voimavaran sijaan kaksikielisyys on haaste, mutta taloudellinen tilanne ei mahdollista täysin suomenkielisen lehden tekoa.

Myös talous on yhteinen huolenaihe molemmissa lehdissä. Ilmoitusmyynnin suhteen lehdillä on haasteita, sillä rahat ovat tiukassa vaikeassa taloustilanteessa. Pienenevien levikkien myötä myös mainospaikkojen myynti on vaikeampaa etenkin Kanadan Sanomissa, missä myös mainostajien halutaan olevan suomalaisia. Tiukoista ajoista huolimatta molemmissa lehdissä kuitenkin luotetaan printtilehden ja paikallismedian säilymiseen. Tulevaisuuden osalta lehtien muodot ovat vielä auki, mutta printin äkilliseen katoamiseen lehdissä ei uskota. Molemmissa lehdissä tie on viemässä kuitenkin internetin pariin.

Jos toimitustyötä vertaa, ei siinä kanadansuomalaisen ja suomalaisen lehden välillä näy kovin suuria eroja. Toimittajien työnkuvaan kuuluu niin juttujen ideointi, kirjoittaminen kuin kuvaaminenkin. Taittoa tai myyntityötä Kanadan Sanomissa ei kuitenkaan toimitusharjoittelijoilla tarvitse tehdä. Työn erot nousevat esille

uutistyössä, joka ei harjoittelijoiden mukaan ole perinteisen tutkivaa. Myös kielellisesti uutisteksteissä on eroja, Kanadan Sanomissa toimitusharjoittelijoilla on pyrittävä hyvään suomen kieleen. Kielellisesti lehti on yksinkertaisempi, sillä uutiskielessä pyritään välttämään vaikeita sanoja ja taivutuksia. Lehden tehtävä ei ole

7 POHDINTA

Lähdin tutkielmassani tarkastelemaan, kuinka ulkosuomalainen ja paikallinen paikallislehti näkevät roolinsa. Minulla oli jo kokemusta suomalaisesta paikallis-lehdistöstä, mutta minua kiehtoi valtameren tuolla puolen toimivasta sisarlehdestä, jollaisena Kanadan Sanomat näin ja näen edelleen. Valitsin lehdet niiden samankaltaisuuksien vuoksi, molemmissa lehdissä sisältö tuotetaan itse, lehtien jakelutiheydet ovat myös lähellä toisiaan. Haastattelin molempien lehtien toimittajisesta sisällöstä vastaavat henkilöt ja työntekijän näkökulmaa sain haastattelemalla myös Kanadan Sanomien toimitusharjoittelijat. Oletusarvonani olikin juuri opinnäytetyön otsikon mukaiset lähtökohdat, lijkiseudessa pyrittäisiin tarjoamaan paikallista tietoa ja Kanadan Sanomissa taas yhteisöllisyys olisi tärkeä arvo.

Ennen haastatteluja koostin tietoperustan, jossa kävin läpi journalismin historiaa yleisesti, mutta myös paikallislehdissä ja kanadansuomalaisessa lehdistössä. Journalismin tehtävät ovat vaihdelleet historian aikana, roolin muuttuminen näkyy myös kanadansuomalaisen lehdistön historiassa. Mielestäni on tärkeää tuntea myös historiaa ja historiikin avulla halusin myös kertoa, millaisista myllerryksistä lehdet ovat molemmissa maissa selvinneet. Opinkin paljon myös lehtien historiasta.

Päätoimittajia haastattelemalla sain selville lehtien olevan hyvin samankaltaisia, vaikka ne painottivatkin rooleissaan eri asioita. Ainakin itse näen paikallisuuden ja yhteisöllisyyden roolit hyvin lähellä toisiaan. Ehkä yhteisöllisyyttä voidaan pitää Tiitisen määrittelemänä uutena paikallisuutena, joka korostuu yhteisöllisyyden ja paikan ulottuvuus (2011, 26–27). Ajatuksen mukaisesti paikallisuus tulisi määritellä yksilöllisemmin oman elämänpiirin mukaan.

lijkiseutu on hyvä malliesimerkki paikallislehdestä; lehti tarjoaa ennen kaikkea paikallista tietoa, mutta lehdessä myös pyritään Martta Oinas-Panuman mukaan pitämään yllä identiteettiä ja toimimaan keskusteluväylänä. Pääuutisia eritellessä myös korostui positiivisten asioiden tuominen, joten sitä kautta korostuu lehdien säilyttävä luonne. Näen myös Kanadan Sanomien toteuttavan paikallisleh-

den tehtäviä, vaikka Liisa Qureshi näkeekin lehden enemmän yhteisölehtenä. Vaikka lehdessä ei pyritä sinänsä uutisten tarjoamiseen, lehdessä tarjotaan lukijoilleen tärkeää tietoa ja juttujen kiinnostavuuteen myös pyritään lehdessä tietoisesti. Lehdessä myös korostuu yhteisöllisyys ja sen kautta oma, erityinen identiteetti. Lehden rooli ei siis ole pelkkä ajatus lehden tehtävästä, vaan molemmissa lehdissä myös lehteä työstetään lehden tehtävän kautta.

Lehtien kokemat haasteet ovat melko samanlaisia, vaikka toimitusten välillä on välimatkaa linnuntietä yli 6 000 kilometriä. Miten selvitä, kun lukijakunta vanhenee ja uusia on entistä vaikeampi saada? Kummallakaan lehdellä ei ollut vastauksia kysymyksiin, mutta tulevaisuuden osalta lehdissä uskotaan internetin mahdollisuuksiin. Printin äkilliseen kuolemaan lehdissä ei kuitenkaan uskottu. Kuten tulevaisuudennäkymät osoittavat, lehdissä ei ole jääty myöskään maakaamaan poteroihin vanhoihin tapoihin kietoutuneina, vaan lehdissä uskalletaan ajatella myös lehden muutosta. Minusta oli hienoa huomata lehtien luottavainen suhtautuminen tulevaisuuteen, vaikka haasteita media-alalta ei puutu. Paikallislehtitoimittajaidentiteetin omaavalle toimittajalle on hieno huomata joidenkin vielä luottavan alan näkymiin. Kaikkialla toivotetaan journalismin suuresta murroksesta ja korostetaan alan huonoja näkymiä, mutta positiivisia näkymiä saa kaivaa urakalla. Toimittajana minusta välillä tuntuu, että journalismi on kaivamassa pessimismillään kuoppaa itselleen. Jos tulevaisuuteen ei luota, miten voi edes suunnitella huomisen lehteä? Asiat eivät tule muuttumaan, jos niiden eteen ei tehdä töitä.

Koen päässeeni tutkielmassani hyvin lehtiin sisälle. Toki minulla oli lijkiseutuun läheiset suhteet jo valmiiksi, sillä olen työskennellyt lehdessä kesätoimittajana. En kuitenkaan koe historiani vaikuttaneen opinnäytetyön tekoon, vaan pyrin olemaan myös lijkiseudun toimituksessa neutraali. Kanadan Sanomien toimituselämä taas oli minulla tuntematon, mutta halusin vieraillla toimituksessa, jotta myös näkisin lehden toimittamisen todellista puolta. Huomasinkin lehtien toimitusympäristöissä selkeitä eroja. Kanadan Sanomissa lehti pyörii vahvasti internetyhteyksien varassa. Lehdellä on kyllä toimitustilansa, mutta Liisa Qureshi kertoi haastattelussa työskentelevänsä pääasiassa etänä, mutta toimittajat tekevät työnsä toimituksessa. Ijokiseudussa taas toimitus työskentelee saman

katon alla. Ehkä olisikin ollut minulle tutkimuskysymyksen kannalta mielenkiintoista myös kokeilla kanadansuomalaisen lehden tekoa, jolloin olisin voinut tehdä työskentelystä omakohtaisia huomioita. Tai sitten minulla olisi pitänyt seurata työskentelyä vierestä päivän tai kahden ajan. En kuitenkaan usko tarkkailun voineen tuottaa lisäsisältöä, vaikka se toiminnan ymmärtämiseen sillä olisi voinut saada lisäkuva.

Olen sinänsä varsin tyytyväinen tutkielmaani. Koen saaneeni hyviä vastauksia aiheeseen. Toki olisin saanut vastauksia myös sähköpostilla tai Skypen kautta, mutta koin henkilökohtaisen haastattelutilanteen myös itselle mukavimmaksi tiedonkeruutavaksi. Koen haastateltavieni olleen totuudenmukaisia, vaikka huomasin pientä kaartelua joissakin vastauksissa. Koin kuitenkin asioiden olleen selvästi mietittyjä. En mennyt toimituksiin kylmiltään haastattelemaan, vaan lähetin haastattelukysymyksiä sähköpostilla päätoimittajille. Ainoastaan toimitusharjoittelijoiden osalta haastattelut tehtiin ilman ennakkovalmisteluja, mutta kävin kysymykset läpi nopeasti ennen itse haastattelutilannetta.

Sain haastattelutuloksista vahvistusta ennakko-oletuksilleni, mutta opin myös uutta. Ehkä suurin yllätys minulle oli Kanadan Sanomien suhtautuminen uutisten luonteeseen. Kuvittelin myös Kanadan Sanomien pyrkivän perinteisempään uutistoimintaan, mutta yllätyksekseni lehdessä perinteisten uutisten tarjoamista ei nähty tärkeäksi, vaan paino oli roolin mukaisesti yhteisössä ja yhteisöllisyydessä. Voisin jopa väittää lehden olevan enemmän aikakauslehtimäinen kun ajankohtaisuuden käsite ei uutisissa ole aivan yhtä tärkeä kuin vaikka lijkiseudessa, missä se on yksi tärkeimmistä uutiskriteereistä. Aikakausmaisuuutta tukee myös Qureshin näkemys lehdestä yhteisölehtenä, jotka perinteisesti ovat aikakauslehtiä. En kuitenkaan yritä väittää lehden olevan täysin riippumaton ajallisesta aspektista, lehdessä kuitenkin pyritään tapahtumauutiset laittamaan mahdollisimman tuoreina lehteen. Lehdessä käsiteltävät aiheet ovat kuitenkin selvästi ajattomampia kuin lijkiseudessa. Sain myös toimitustyöstä uutta tietoa, jota en olisi saanut ainoastaan lehtiä analysoimalla. Kun tutkimuksessani on selkeä tekijä-näkökulma, olisi ollut hulluutta jättää hyödyntämättä Kanadan Sanomien toimitusharjoittelijat, kun pääsin kerran heidän kanssaan tekemisiin.

Lehtien analysoinnin suhteen olen hyvin alkutekijöissä. Kävin pääuutiset varsin pintapuolisesti läpi, joten jos olisin todella halunnut analysoida uutisia, minulla olisi pitänyt ottaa vain pari uutista kummastakin lehdestä ja käydä ne tarkemmin läpi. Pystyin kuitenkin sisällönanalyysillä hakemaan lehtien rooleja, mutta tutkimuskysymyksen kannalta ne eivät sinänsä tuoneet lisätietoa.

Myönnän tutkielmani olevan vain kevyt pintaraapaisu aiheeseen. Käsittelin aihetta varsin yleisellä tasolla, joten aiheesta löytyy vielä syventämistä ja pengottavaa. Aihetta voisi esimerkiksi tutkia kahden kielivähemmistön kannalta, nähdäkö lehden rooli samanlaisena. Jos toisena vertailukohtaksi ottaa Kanadan Sanomat, Suomesta verrokiksi voisi ottaa esimerkiksi jonkin suomenruotsalaisen paikallislehden tai ulkomailta toisen ulkosuomalaisen lehden esimerkiksi Espanjasta. En esimerkiksi voinut tarkastella kieliaspektia kuin Kanadan Sanomien osalta, sillä lijkiseudessa ei ole samanlaista roolia kielen suhteen. Toisaalta aiheesta voisi lähteä tutkimaan lehden roolia myös historian kautta. Kanadan Sanomilla on poliittinen tausta, joten voisi olla mielenkiintoista selvittää, miten lehden tehtävä on muuttunut vuosien saatossa.

Haastattelujen osalta olen jälkikäteen harmitellut toimittajamaisesti, miksi en tehnyt lisäkysymyksiä. Olisin voinut syventää tietoa enemmän, mutta pysyttelin haastattelujen osalta varsin tiukasti samanlaisissa rungoissa. Toki olisin voinut vielä tehdä lisäkysymyksiä esimerkiksi sähköpostilla tai puhelimitse, mutta päätin keskittyä jo saamaani aineistoon ja lehtien käsittelyyn samanlaisen rungon kautta. Jälkikäteen olen myös miettinyt aineistonkeruun toisenlaiseen järjestykseen. Jos olisin tutustunut ensin valikoituihin lehtiin, olisin voinut niiden pohjalta voinut kysyä päätoimittajilta enemmän syitä sille, miten ja miksi juttu on kirjoitettu ja miksi se on pääuutinen. Olisin voinut saada sen kautta toisenlaista tietoa ja osata myös suunnata kysymyksiäni toisella tavalla. Olin kuitenkin suunnitellut kysymysrunгон etukäteen, mutta tein kyllä haastattelutilanteissa muutamia täydentäviä lisäkysymyksiä. Olisin voinut ottaa vielä lisää kysymyksiä, mutta jätin rungon tietoisesti varsin väljäksi. En yrittänyt tässä tutkimuksessa selvittää kaikkia lehden puolia, vaan halusin keskittyä tiettyihin asioihin.

Koen kuitenkin voineeni opinnäytetyölläni hieman kartoittaa paikallislehtien näkymiä. Kanadansuomalaisia ja suomalaisia lehtiä ei ole juuri vertailtu, joten ainakin tutkielmani voi toimia keskustelun avaajana. Yleislinjojen vetäminen näin suppean aineiston pohjalta on vielä mahdotonta, mutta ainakin se antaa kuvaa kentän näkymistä. Vaikka kanadansuomalaisen ja suomalaisen paikallislehden vertaaminen voi tuntua kaukaiselta jo pitkän välimatkan takia, ne ovat yllättävän lähellä toisiaan.

LÄHTEET

Aalto, E. 1985. Paikallislehtien alkutaival. Teoksessa P. Tommila (toim.) Suomen lehdistön historia 4. Kuopio: Kustannuskiila Oy, 19–102.

Halminen, M. 1936. Sointula. Kalevan Kansan ja Kanadan suomalaisten historiaa. Mikkeli: Oy. Vapauden Kirjapaino. Siirtolaisinstituution digitaalinen versio osoitteessa
<http://www.migrationinstitute.fi/pdf/books/Sointulan_historia_1936.pdf>.

Hemánus, P. 1989. Viestinnän ja joukkotiedotuksen perusteet. Johdatusta tiedotusoppiin 1. Helsinki: Yliopistopaino.

Henriksson, A. 2011. Paikallisportaali pelastaa paikallislehdet. Teoksessa P. Sillanpää ja U. Alakangas (toim.) LoCaali 2.0 Ajatuksia paikallislehtien tulevaisuudesta. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, 17–23.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Korkiasaari, J. 2003. Suomalaiset maailmalla. Katsaus Suomen siirtolaisuuteen kautta aikain. Hakupäivä 4.4.2014,
<http://www.migrationinstitute.fi/articles/003_Korkiasaari.pdf>.

Kuutti, H. 2012. Mediasanasto. Jyväskylä: Media doc.

Multicultural Canada. 2014. Vapaus. Hakupäivä 5.4.2014,
<<http://www.multiculturalcanada.ca/vapaus2500>>.

Mäkinen, P. 2005. Tilattu, odotettu ja luettu? Oulun läänin paikallislehtien tulevaisuudennäkymiä. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Nieminen, H. & Pantti, M. 2012. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Oinas-Panuma, M., Päätoimittaja, Iijokiseutu. 2014. Haastattelu 3.3.2014.

Ojajärvi, S. 2014. Suomalainen paikallislehti. Perhealbumista journalismin uudistajaksi? Helsinki: Unigrafia. Hakupäivä 25.5.2014, <http://blogs.helsinki.fi/crc-centre/files/2014/04/suomalainen_paikallislehti_raportti.pdf>.

Pietiläinen, V. 2013. Tavoitteena lukijoidensa näköinen lehti. Kanadan Sanomien lukijatutkimus. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Journalismin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Pilli, A. 1982. The Finnish-language press in Canada, 1901–1939. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

Raivio, Y. 1975. Kanadan suomalaisten historia 1. Vancouver: New West Press Co. Ltd.

Qureshi, L., Content Development Manager, Kanadan Sanomat. 2014. Haastattelu 13.3.2014.

Sanomalehtien Liitto, 2013. Sanasto. Hakupäivä 9.4.2014, <<http://www.sanomalehdet.fi/sanomalehtitieto/sanasto>>.

Santonen, P. 1985. Kasvun vuosikymmenet. Teoksessa P. Tommila (toim.) Suomen lehdistön historia 4. Kuopio: Kustannuskiila Oy, 107–235.

Sillanpää, M. 2014. Toimitusharjoittelija, Kanadan Sanomat. Haastattelu 13.3.2014.

Sillanpää, P. 2011. Paikallista etiikkaa? Teoksessa P. Sillanpää ja U. Alakangas (toim.) LoCaali 2.0 Ajatuksia paikallislehtien tulevaisuudesta. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, 43–68.

Sillanpää, P. 2011. Paikallisuus on koettua ja luettua. Teoksessa P. Sillanpää ja U. Alakangas (toim.) LoCaali 2.0 Ajatuksia paikallislehtien tulevaisuudesta. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, 111–124.

Statistics Canada 2010a. Ethnic origins, 2006 counts, for Canada, provinces and territories - 20% sample data. Hakupäivä 22.4.2014, <<http://www12.statcan.ca/census-recensement/2006/dp-pd/hlt/97-562/pages/page.cfm?Lang=E&Geo=PR&Code=01&Data=Count&Table=2&StartRec=1&Sort=3&Display=All&CSDFilter=5000>>.

Statistics Canada 2010b. Population and dwelling counts, for Canada, provinces and territories, 2006 and 2001 censuses - 100% data. Hakupäivä 22.4.2014, <<http://www12.statcan.ca/census-recensement/2006/dp-pd/hlt/97-550/Index.cfm?TPL=P1C&Page=RETR&LANG=Eng&T=101>>.

Tiainen, J. 2014. Toimitusharjoittelija, Kanadan Sanomat. Haastattelu 13.3.2014.

Tiitinen, K. 2011. Menestystä etsivä paikallislehti yhdistää netin ja paperin. Teoksessa P. Sillanpää ja U. Alakangas (toim.) LoCaali 2.0 Ajatuksia paikallislehtien tulevaisuudesta. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, 25–34.

Toiviainen, L. 2008. 75-vuotias Vapaa Sana. Lukijainsa omistama sanomalehti. Toronto: Vapaa Sana Press Ltd.

Tommila, P. 2001. Sanomalehdistön historia. Teoksessa K. Nordenstreng ja O. Wiio (toim.) Suomen mediamaisema. Helsinki: WSOY, 45–61.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tutkimusaineisto

Kiminki, T. 2014. Jätevesikapina vireillä Syötekylässä. Iijokiseutu 11.2.2014, 3.

Martikainen, A. 2014. Ensin joogataan ja sitten juodaan kaffet. Kanadan Sanomat 19.2.2014, 1, 6.

Pikkupeura, R. 2014. Lomat ja flunssa tuo asiakkaita terveysasemalle. Iijokiseutu 25.2.2014, 3.

Pikkupeura, R. 2014. Poliisiasemat säilyvät Koillismaalla. Iijokiseutu 7.2.2014, 3.

Pikkupeura, R. 2014. Pudasjärven yritykset lisääntyivät kolmella. Iijokiseutu 4.2.2014, 3.

Qureshi, L. 2014. Toronto Suomi Leijonat juhlivat Super Bowl –sunnuntaita. Kanadan Sanomat 11.2.2014, 1,8.

Sillanpää, M. 2014. Filippiiniläishoitajat ovat apuna suomen kielellä. Kanadan Sanomat 25.2.2014, 1.

Sillanpää, M. 2014. Hengellisyys, historia ja vahva virolaistausta säveltäjän kaihakupohjana. Kanadan Sanomat 4.3.2014, 1, 8).

Sillanpää, M. 2014. Pohjoismaat markkinoivat yhteisesti kaivosalan osaamistaan. Kanadan Sanomat 11.3.2014, 1.

Yrittäjät uskovat käänteeseen parempaan olevan edessä. 2014. Iijokiseutu 14.2.2014, 3.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Päätoimittajat:

Lehden toimitus

- Millainen lehden toimitus on? Millainen suhde lehdellä on avustajiin?
- Vaikuttaako vaihtuvat toimitusharjoittelijat lehden toimintaan? (Kanadan Sanomat)
- Tekeekö lehti yhteistyötä muiden alueen lehtien kanssa? Jos, niin millaista?

Lehden rooli ja uutiset

- Mistä uutisten ideointi lähtee liikkeelle?
- Mitkä näet lehden tärkeimmiksi tehtäviksi? Kuinka hyvin ne toteutuvat lehdessä?
- Mitkä ovat lehden uutiskriteerit?
- Kuinka tärkeänä pidät sitä, että lehti on kaksikielinen? Aiheuttaa kaksikielisyys haasteita lehtityöskentelyyn? (Kanadan Sanomat)
- Millainen suhde lehdellä on internetin käyttöön? Onko lehdellä internetsivuja?

Talous ja tulevaisuudennäkymät:

- Millaisia haasteita lehden teossa on tällä hetkellä?
- Kuinka suuri huolen aihe talous on?
- Millaiselta lehden tulevaisuus näyttää?

Kanadan Sanomien toimitusharjoittelijat:

Millainen työkokemus sinulla on?

Mitä toimittajan toimenkuvaan kuuluu?

Onko toimitusympäristöön ollut helppo päästä sisälle?

Miten toimitustyö eroaa Suomessa työskentelystä?

Onko lehden kaksikielisyys muuttanut kirjoittamaanne kieltä?